

CELOSTNA TERITORIALNA NALOŽBA

KOHEZIJSKA POLITIKA 2014-2020

Nova pravila in zakonodajo, ki ureja naslednje obdobje naložb kohezijske politike EU v letih 2014-2020, je decembra 2013 formalno potrdil Svet Evropske unije.

Ta povzetek informacij je le eden od povzetkov, ki predstavljajo ključne elemente novega pristopa.

Kazalo

[Uvod](#)

[Kaj je cilj?](#)

[Kaj se predlaga?](#)

[Kakšne so koristi?](#)

Zaradi številnih izzivov, s katerimi se srečuje Evropa, npr. gospodarskih, okoljskih in socialnih izzivov, je jasno, da je treba uporabiti pristop, ki je celosten in teritorialen, s čimer bi se zagotovil učinkovit odziv na te izzive.

Celosten in teritorialni pristop ima več razsežnosti, pri čemer je prilagojen značilnostim območja in rezultatom. Ta pristop ima več razsežnosti, pri čemer je prilagojen značilnostim območja in rezultatom, kar lahko pomeni, da zajame območja, ki presegajo tradicionalne upravne meje in lahko zahteva večjo pripravljenost različnih ravni uprave za sodelovanje in usklajevanje dejavnosti, s čimer bi se zagotovilo doseganje skupnih ciljev. To je skladno z novim ciljem teritorialne kohezije, ki je vključen v Lizbonsko pogodbo in ki potrjuje, da ekonomske in socialne kohezije na evropski ravni ni mogoče doseči brez večje osredotočenosti na teritorialni vpliv politik EU.

Zato je uredba o skupnih določbah uvedla nova celostna orodja, s katerimi je mogoče izvajati teritorialne strategije na samih območjih ter ki vzpostavljajo povezavo med tematskimi cilji iz pogodb o partnerstvu in operativnih programov ter teritorialno razsežnostjo: **lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost** (členi 32-35 uredbe o skupnih določbah), **in celostne ozemeljske naložbe** (člen 36 uredbe o skupnih določbah).

Ta povzetek informacij je osredotočen na celostne teritorialne naložbe, ki državam članicam EU omogočajo združevanje naložb iz več prednostnih osi enega operativnega programa za večrazsežnostne in medsektorske posege ali več. Vendar bo še vedno mogoče ugotoviti, za katere naložbe v okviru različnih prednostnih projektov so se dodelila posamezna sredstva.

Kaj je cilj?

[↑ Na vrh](#)

Ker so celostne teritorialne strategije bistvene za doseganje pametne, trajnostne in vključujoče Evrope, kot je predvidena v strategiji Evropa 2020, uvaja uredba o skupnih določbah celostne teritorialne naložbe kot ključni instrument za izvajanje takih strategij. Celostna teritorialna naložba uvaja prilagodljiv mehanizem za oblikovanje celostnih odzivov na različne potrebe posameznih območij, ki hkrati zagotavlja, da se ne izgubi tematska osredotočenost, prek katere je kohezijska politika povezana s strategijo Evropa 2020.

Kaj se predlaga?

[↑ Na vrh](#)

Celostne teritorialne naložbe – učinkovito in prilagodljivo orodje

Celostne teritorialne naložbe so orodje za izvajanje teritorialnih strategij na celosten način. Te naložbe niso ukrep ali prednostni podcilj operativnega programa. Namesto tega celostne teritorialne naložbe omogočajo državam članicam EU, da izvajajo operativne programe medsektorsko in pridobivajo sredstva iz številnih prednostnih osi enega ali več operativnih programov, s čimer zagotovijo izvajanje celostne strategije za posamezno območje. Obstoj celostnih teritorialnih naložb bo kot tak državam članicam zagotovil prilagodljivost v zvezi z oblikovanjem operativnih programov in jim omogočil učinkovito izvajanje celostnih ukrepov prek enostavnejšega dodeljevanja sredstev.

Poudariti je treba, da so lahko celostne teritorialne naložbe učinkovite le, če ima posamezno zadevno geografsko območje celostno, medsektorsko teritorialno strategijo.

Ključni elementi celostnih teritorialnih naložb so:

- opredeljeno območje in celostna teritorialna razvojna strategija;
- sveženj ukrepov, ki jih je treba izvesti; in
- ureditev upravljanja celostnih teritorialnih naložb.

Opredeljeno območje in celostna teritorialna razvojna strategija

Bistveno je oblikovati medsektorsko celostno razvojno strategijo, ki obravnava razvojne potrebe zadevnega območja. Strategijo je treba oblikovati tako, da lahko ukrepi temeljijo na sinergijah, ki nastanejo ob usklajenem izvajanju.

Celostne teritorialne naložbe lahko zajamejo vsako geografsko območje z določenimi teritorialnimi značilnostmi od posameznih urbanih sosesk z raznolikimi pomanjkljivostmi do urbanih, metropolitanskih, urbano-podeželskih, podregionalnih ali medregionalnih območij. V okviru celostnih teritorialnih naložb se lahko izvajajo tudi ukrepi v ločenih geografskih območjih, ki imajo podobne značilnosti na ravni regije (npr. omrežje malih ali srednjevelikih mest). Za celostne teritorialne naložbe ni nujno, da pokrivajo celotno območje upravne enote.

Poleg tega so celostne teritorialne naložbe oblikovane tako, da spodbujajo izvajanje ukrepov v smislu evropskega teritorialnega sodelovanja. Celostne teritorialne naložbe, ki zadevajo čezmejna območja, se lahko na primer uporabijo za izvajanje celostne strategije za urbani razvoj čezmejnih mest. Ukrepe, ki so posebej oblikovani za potrebe posameznih območij, je mogoče spodbujati prek instrumentov celostnih teritorialnih naložb. Vendar je treba kljub temu upoštevati kontekst sodelovanja. Zato uredba v zvezi z evropskim teritorialnim sodelovanjem zahteva, da mora vsako posredniško telo, ki je pooblaščen za izvajanje celostnih teritorialnih naložb, biti javni organ, ustanovljen v skladu z zakonodajo ene od sodelujočih držav, pod pogojem, da ga ustanovijo javni organi ali organi iz najmanj dveh sodelujočih držav ali EZTS. (Člen 11 uredbe ETS).

Sveženj ukrepov, ki jih je treba izvesti

Ti ukrepi lahko vključujejo naložbe iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropskega socialnega sklada (ESS) in Kohezijskega sklada. Sredstva se lahko dopolnijo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) ali Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR). Ni obvezno, da se v okviru posamezne celostne teritorialne naložbe uporabi kombinacija vseh teh skladov, vendar se spodbuja, da se v okviru celostnih teritorialnih naložb uporabi različne sklade. Kombinacija fizičnih naložb v infrastrukturo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in naložb v človeški kapital iz Evropskega socialnega sklada je še posebej pomembna za trajnostni razvoj mest. Kombinirane naložbe iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja so zlasti pomembne za podporo partnerstva med podeželskimi in mestnimi okolji.

S celostnimi teritorialnimi naložbami se lahko podpora zagotovi ne samo v obliki dodelitve nepovratnih sredstev, ampak tudi prek finančnih instrumentov (členi 37-46 uredbe o skupnih določbah), kadar so primerni za izvedbo ukrepov iz razvojne strategije.

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost je lahko element, ki ga je mogoče uporabiti kot gradnik za izvajanje celostne teritorialne naložbe. Vendar obstajajo pomembne razlike med celostnimi teritorialnimi naložbami in lokalnim razvojem, ki ga vodi skupnost. Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, je izključno pristop od spodaj navzgor. Cilje lokalne razvojne strategije in dejavnosti, ki se financirajo v okviru te strategije, določa lokalna akcijska skupina. Celostna teritorialna strategija ne vpliva na način, kako se sprejmejo odločitve o samih naložbah; ta proces lahko zajema pristop od zgoraj navzdol, od spodaj navzgor ali kombinacijo teh pristopov. Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, je lahko kot tak na primer ena od možnosti celostne urbane strategije, ki se izvaja s celostnimi teritorialnimi naložbami.

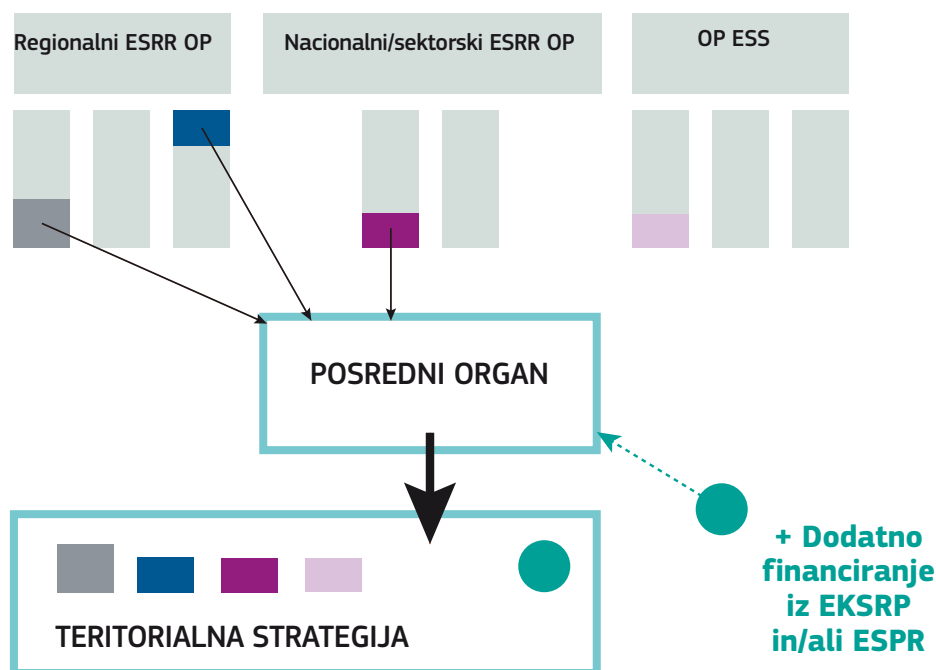
Prek prednostnih osi v okviru operativnih programov ali programov, ki se ne financirajo s celostnimi teritorialnimi naložbami, se lahko poleg naložb, ki podpirajo razvojno strategijo posameznih območij s celostnimi teritorialnimi naložbami, financirajo tudi dodatni ukrepi za isto območje. Veliko prednostnih naložb v predlogu lahko neposredno prispeva k razvoju zadevnega geografskega območja, pri čemer ni treba izvesti vseh ukrepov prek tega instrumenta. Vendar se priporoča, da so sektorske naložbe v zadevno območje vključene v celostne teritorialne strategije za razvoj in skladne z njimi.

Ureditev upravljanja celostnih teritorialnih naložb

Za upravljanje in izvajanje dejavnosti v okviru celostnih teritorialnih naložb je končno odgovoren organ za upravljanje operativnega programa. Vendar lahko ta organ določi posredniška telesa, vključno z lokalnimi organi, organi za razvoj podeželja ali nevladnimi organizacijami, da opravljajo nekatere ali vse naloge v zvezi z upravljanjem in izvajanjem. Oblika in stopnja prenosa nalog v zvezi z upravljanjem celostnih teritorialnih naložb sta lahko različni ter sta odvisni od upravne ureditve države članice ali regije. Če celostna teritorialna naložba izvaja celostne ukrepe za trajnostni razvoj mest (člen 7 uredbe ESRR), je obvezen prenos nalog, ki se nanašajo vsaj na izbiro projektov, na mestne oblasti.

V naslednjem diagramu je prikazano, kako je mogoče za celostne teritorialne naložbe zagotoviti naložbe iz več virov, in sicer iz številnih prednostnih osi enega programa za večrazsežnostne in med-sektorske posege ali več. S celostnimi teritorialnimi naložbami se lahko podpre vsaka dejavnost, ki jo je mogoče vključiti v prednostne naložbe v okviru zadevnih prednostnih osi.

Ponazoritev možnega dogovora o izvajanju

Kakšne so koristi?

[↑ Na vrh](#)

Določbe v zvezi s celostnimi teritorialnimi naložbami vključujejo številne možne koristi:

- » Celostne teritorialne naložbe imajo kot instrument za spodbujanje celostne uporabe skladov možnost, da zagotovijo boljši skupni učinek za isti znesek javnih naložb.
- » Možen prenos upravljanja celostnih teritorialnih naložb omogoča podregionalnim akterjem (lokalnim/urbanim zainteresiranim stranem), da dobijo več pristojnosti prek njihovega vključevanja v pripravo in izvajanje programa.
- » Ker se bodo za celostne teritorialne naložbe že na začetku zagotovili različni tokovi financiranja, bo obstajala večja gotovost v zvezi s financiranjem celostnih ukrepov.
- » Celostna teritorialna naložba je instrument, ki temelji na razvoju posameznih območjih ter ki lahko pomaga sprostiti neizkoriščene možnosti na lokalni in regionalni ravni.

Nadaljnje informacije

Več povzetkov informacij, ki so povezani z vidiki kohezijske politike, je na voljo na:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_sl.cfm

Več splošnih informacij o regionalni politiki je na voljo na:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sl.cfm